

Zarządzenie nr 9/2018
Dyrektora Szkoły Podstawowej nr 2 im. K.K. Baczyńskiego w Częstochowie
z dnia 14 września 2018r.

w sprawie wprowadzenia procedury przeprowadzania obserwacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz innych czynności wynikających z działalności statutowej szkoły.

Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. 2017 poz. 1658 oraz art. 60 ust 7 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 - Prawo oświatowe (Dz. U. 2018 poz. 996) zarządza się, co następuje:

§ 1.

Wprowadza się procedurę przeprowadzania obserwacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych oraz innych zajęć i czynności wynikających z działalności statutowej, obowiązującej w Szkole Podstawowej nr 2 im. K.K. Baczyńskiego w Częstochowie.

§ 2.

Procedura stanowi załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 3.

Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 17.09.2018r.

(-)Dyrektor SP2
Anna Bednarek

PROCEDURA OBSERWACJI ZAJĘĆ W SZKOLE PODSTAWOWEJ NR 2 IM. KRZYSZTOFA KAMILA BACZYŃSKIEGO W CZĘSTOCHOWIE

I. Podstawa prawna

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (Dz. U. z 31 sierpnia 2017r., poz. 1658)

II. Zasięg obserwacji:

- Obserwacji podlegają wszystkie formy zajęć dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych z uczniami.
- Formy pracy z rodzicami uczniów
- Zajęcia wszystkich nauczycieli, wychowawców i opiekunów.
- Wszystkie klasy i zespoły uczniów.

III. Celem obserwacji jest:

- Analiza rozwoju wiedzy, umiejętności i postaw uczniów.
- Gromadzenie informacji o pracy nauczyciela w celu dokonywania oceny jego pracy lub udzielania pomocy.
- Inspirowanie i wspieranie nauczycieli w realizacji zadań dydaktycznych i wychowawczych.
- Gromadzenie informacji w procesie ewaluacji i kontroli wybranych obszarów pracy szkoły.
- Podniesienie jakości pracy szkoły.
- Badanie realizacji programów nauczania i innych programów przyjętych do realizacji.
- Badanie stopnia realizacji podstawy programowej.
- Przestrzeganie praw ucznia.
- Kontrola przestrzegania zapisów w Statucie szkoły, w tym WSO.
- Realizacja zaleceń Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej.
- Realizacja polityki oświatowej państwa.

IV. W szkole prowadzone są obserwacje:

- Diagnostyczna - w przypadku diagnozy wybranych umiejętności uczniów w danym roku szkolnym - to obserwacja uczniów, ich wiedzy, umiejętności i postaw, służy obserwacji aktywności (zachowań) uczniów na lekcji, spowodowanych określonymi działaniami nauczyciela
- Doradczo - doskonaląca (wspomagająca) - to obserwacja warsztatu pracy nauczyciela, sposobu planowania pracy, konstrukcji lekcji, wykorzystania środków dydaktycznych, indywidualizacji nauczania, motywowania uczniów do nauki, właściwego oceniania itp. Jej celem jest diagnoza mocnych i słabych stron pracy nauczyciela i pomoc w doskonaleniu umiejętności metodycznych obserwowanego nauczyciela. Problemowa - w przypadku prowadzenia ewaluacji w wybranym zakresie pracy szkoły
- Oceniająca - w przypadku nauczycieli podlegających procedurze oceny pracy w danym roku szkolnym lub podlegających procedurze oceny dorobku zawodowego za okres stażu w procesie awansu zawodowego
- Kontrolna (doraźna) - niezapowiedziana, wynikająca z niepokojących symptomów lub skarg rodziców.

V. Szczegółowe cele, tematykę i harmonogram obserwacji na dany rok szkolny ustala dyrektor szkoły i przekazuje do wiadomości nauczycielom do 15 września każdego roku szkolnego.

VI. Obserwację zajęć mogą prowadzić:

- Dyrektor szkoły.
- Wicedyrektor.
- Doradca metodyczny - na prośbę nauczyciela, lub na prośbę dyrektora.
- Wizytator.
- Opiekun stażu - zgodnie z ustalonym z nauczycielem odbywającym staż planem współpracy.

VII. Obserwacja (poza doraźną i oceniającą) jest zapowiadana, a jej przebieg jest uzgadniany z nauczycielem podczas rozmowy przed obserwacją.

VIII. W przypadku zajęć, na których prezentowane są osiągnięcia uczniów na obserwację mogą być zapraszani nauczyciele, rodzice (lekcje otwarte).

IX. Obserwację może poprzedzić rozmowa, która odbywa się nie później niż dwa dni przed obserwacją.

W trakcie takiej rozmowy:

- Ustalone są szczegółowe cele obserwacji.
- Nauczyciel wypełnia arkusz zawierający temat, cele i przebieg zajęć, które będą podlegać obserwacji (zał.1)
- Nauczyciel przekazuje osobie obserwującej dokumenty i informacje wynikające z rodzaju i celu obserwacji.

X. W trakcie obserwacji nauczyciel musi posiadać dokumentację wynikającą z charakteru obserwowanych zajęć (dziennik lekcyjny, dziennik zajęć pozalekcyjnych, plan wynikowy, program nauczania, a dodatkowo w przypadku nauczycieli stażystów i kontraktowych scenariusz lub konspekt lekcji).

XI. W trakcie obserwacji osoba obserwująca zajęcia w żaden sposób nie ingeruje w ich przebieg. Podczas obserwacji dyrektor lub inna osoba obserwująca zajęcia zapisuje spostrzeżenia w przygotowanym arkuszu obserwacji.

XII. Obserwacja zakończona jest rozmową, która odbywa się w ciągu pięciu dni od dokonanej obserwacji. Podczas rozmowy nauczyciel dokonuje samooceny przeprowadzonych zajęć, tj.:

- ustosunkowuje się do wykonania ostatnich zaleceń;
- analizuje się przygotowanie do lekcji (zajęć);
- ustosunkowuje się do przebiegu i wyników lekcji (zajęć);
- ocenia stopień osiągnięcia celów i swoją rolę na lekcji (zajęciach);
- analizuje dostrzeżone sukcesy, a także niedociągnięcia, błędy, trudności, niepowodzenia, określa ich przyczyny.

XIII. Dalsze omawianie obserwowanych zajęć polega na:

- Wskazaniu mocnych stron zajęć.
- Omówieniu słabych stron zajęć.
- Sformułowaniu wspólnych wniosków.
- Ustaleniu ewentualnych działań doskonalących i terminu ich realizacji.
- Podpisaniu przez nauczyciela i osobę obserwującą zajęcia arkusza obserwacji.

XIV. Po rozmowie obserwujący ustala z nauczycielem treść zapisów, jakie znajdują się w arkuszu obserwacji lekcji (zajęć) w części „pochwały/zalecenia” i ustalane są dalsze działania zmierzające do korygowania błędów. Nauczyciel wymienione w arkuszu zalecenia realizuje w możliwie najkrótszym czasie lub terminie określonym przez obserwującego.

XV. Arkusz obserwacji stanowi wzór, który może być corocznie modyfikowany i wprowadzany do użycia w terminie do 30 września danego roku szkolnego.

XVI. Dokumentacja obserwacji ma charakter służbowy i jest przechowywana przez dyrektora szkoły. Nauczyciel ma prawo wglądu w dokumentację dotyczącą jego zajęć.

XVII. W sprawach nieuregulowanych procedurą ostateczną decyzję podejmuje dyrektor szkoły.

XVIII. Procedura obowiązuje od 17 września 2018 roku.

Załączniki:

1. Arkusz przed obserwacją
2. Arkusz obserwacji lekcji
3. Arkusz obserwacji lekcji w-f
4. Arkusz dyżurów nauczycielskich
5. Arkusz obserwacji uroczystości szkolnych
6. Arkusz obserwacji zajęć z wychowawcą
7. Arkusz obserwacji zebrania z rodzicami
8. Obserwacja zajęć w ramach udzielania uczniom pomocy psychologiczno - pedagogicznej

Procedura obowiązuje od 17 września 2018r.

ARKUSZ PRZED OBSERWACJĄ

Cel obserwacji .....

1.Imię i nazwisko nauczyciela.....

2.Data obserwacji ..... Klasa .....

3.Rodzaj zajęć .....

4.Planowana tematyka zajęć .....

.....

.....

5.Treści z podstawy programowej.....

.....

.....

6.Cele ogólne lekcji (w tym treści nauczania zawarte w Podstawie Programowej):

.....

.....

.....

7.Umiejętności, które będą kształcone w trakcie zajęć wynikające z podstawy programowej.....

.....

8.Założone cele operacyjne (przewidywane osiągnięcia):

UCZEŃ:.....

.....

.....

9.Zaplanowane metody pracy:

.....

.....

10.Zaplanowane formy pracy:.....

.....

11.Zastosowane materiały, pomoce dydaktyczne:

.....

.....

12.Zaplanowane sposoby sprawdzenia pracy domowej uczniów:

.....
.....

13.Czy zostaną zastosowane odrębne zadania dla uczniów zdolnych oraz uczniów mających trudności w nauce? Jakież?

.....
.....

14.W jaki sposób zostanie dokonane podsumowanie lekcji oraz sprawdzenie stopnia realizacji założonych celów?

.....
.....

15.Planowany przebieg zajęć: .....

.....
.....
.....

16.Inne uwagi nauczyciela:

.....
.....

ARKUSZ OBSERWACJI LEKCJI

1. Imię i nazwisko nauczyciela: .....
2. Data obserwacji: .....
3. Klasa/oddział: .....
4. Temat zajęć: .....

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Czy nauczyciel zaplanował swoją pracę na lekcji w oparciu o plan dydaktyczny?	
2.	Czy cele lekcji były jasno sformułowane (w języku zrozumiałym dla ucznia- w formie czasowników operacyjnych), czy zostały uczniom uświadomione?	
3.	Czy cele lekcji zostały osiągnięte?	
4.	Czy treści nauczania zostały dobrane do realizowanych celów lekcji i możliwości uczniów?	
5.	Czy rodzaje zadań i formy uczenia się dostosowano do możliwości uczniów?	
6.	Czy metody i formy pracy z uczniami były właściwie dobrane do celów i tematyki lekcji?	
7.	Czy wykorzystywano w pracy z uczniem technologie informacyjno-komunikacyjne?	
8.	Czy proces edukacyjny/wychowawczy podlegał indywidualizacji?	
9.	Czy stosowano metody aktywizujące?	
10.	Czy stworzono uczniom warunki do samodzielnego uczenia się?	
11.	Czy uczniowie mieli możliwość zadawania pytań?	
12.	Czy dokonano sprawdzenia i oceny pracy domowej?	

13.	Czy dokonano oceny pracy uczniów podczas lekcji?	
14.	Czy nauczyciel zadał pracę domową utrwalającą nowe treści?	
15.	Czy praca domowa została zróżnicowana?	
16.	Czy przeprowadzono ewaluację lekcji?	
17.	Czy czas lekcji wykorzystano ekonomicznie i efektywnie?	
18.	Czy właściwie w czasie rozmieszczono poszczególne ogniwa lekcji?	
19.	Czy nauczyciel uwzględnił higienę pracy ucznia, przestrzegał zasad bhp podczas lekcji?	
20.	Czy przestrzegano praw dziecka?	
21.	Czy zachowanie nauczyciela było zgodne z zasadami etyki?	
22.	Czy nauczyciel podejmował działania służące integracji zespołu uczniów i działania zapobiegające wykluczeniu społecznemu?	
23.	Czy nauczyciel przestrzegał dyscypliny pracy?	
24.	Spostrzeżenia, uwagi.	
25.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

Podpis obserwującego

.....

.....

ARKUSZ OBSERWACJI LEKCJI WF

Imię i nazwisko nauczyciela.....

Data obserwacji ..... Klasa .....

Temat .....

Miejsce zajęć: .....

Cele lekcji:

A – umiejętności .....

B – motoryczność .....

C – wiadomości .....

D – postawy .....

Metody nauczania: .....

Formy pracy: .....

Tok lekcji (czas): dobór ćwiczeń w poszczególnych częściach

Część wstępna .....

Część główna .....

Część końcowa .....

Obserwacja pracy nauczyciela:	uwagi
Przygotowanie miejsca ćwiczeń	
Dobór tematu lekcji	
Uświadomienie uczniom celu i zadań lekcji	
Realizacja celów lekcji	
Etapy lekcji (tok lekcji)	
Dobór metod nauczania do zadań lekcji	
Dobór środków dydaktycznych do zadań lekcji	
Wykorzystanie środków dydaktycznych	
Różnorodność zastosowanych metod i form	
Organizacja pracy (manewrowanie grupą, aktywizacja)	
Gospodarowanie zasobem sił uczniów (krzywa natężenia)	
Stosowanie pozytywnych wzmocnień	
BHP podczas zajęć	
Wykorzystanie czasu zajęć	
Przekazywanie informacji	
Zaangażowanie nauczyciela Zaangażowanie nauczyciela	

Postawa (sposób objaśniania, dykcja, modulacja głosu, sprawność osobista)	
---	--

Obserwacja ucznia:	uwagi
Interakcja N-U (atmosfera)	
Dyscyplina	
Sprawność reagowania	
Takt pedagogiczny	
Zrozumienie instrukcji	
Zaangażowanie	
Interakcje (U-U, U-U-U, itp.)	
Realizacja zadań	
Stopień opanowania zadań	

Komentarz obserwującego zajęcia:

.....
.....
.....

podpis prowadzącego

podpis obserwującego

.....

.....

ARKUSZ OBSERWACJI DYŻURÓW NAUCZYCIELSKICH

1. Imię i nazwisko nauczyciela: .....
2. Data obserwacji: .....

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Obecność.	
2.	Aktywność- nauczyciel stoi, chodzi.	
3.	Efektywność - reagowanie na niewłaściwe zachowanie uczniów - stopień egzekwowania obowiązujących w szkole zasad - skuteczne rozwiązywanie trudnych sytuacji - eliminacja zabaw zagrażających zdrowiu ucznia - kontrolowanie zachowania uczniów w sanitariatach - troska o ład i porządek w miejscu pełnienia dyżurów (ustawienie plecaków, usuwanie śmieci do koszy)	
4.	Występowanie niepożądanych zachowań nauczyciela: - rozmowa z uczniem (niezwiązana z interwencją) - rozmowa z innym nauczycielem - rozmowa z rodzicem - inne	
5.	Przestrzeganie zasad etyki pracy nauczyciela.	
6.	Przestrzeganie praw dziecka.	
7.	Przestrzeganie zasad bhp.	
8.	Spostrzeżenia, uwagi.	
9.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

.....

Podpis obserwującego

.....

ARKUSZ OBSERWACJI UROCZYSTOŚCI SZKOLNYCH

1. Imię i nazwisko nauczyciela/nauczycieli: .....
2. Data uroczystości i jej forma: .....
3. Etap edukacyjny, klasa lub nazwiska uczniów biorących udział: .....
4. Cel główny uroczystości: .....
5. Cele szczegółowe: .....

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Formy/sposoby przygotowania do uroczystości/imprezy.	
2.	Przebieg imprezy: - zgodność imprezy ze scenariuszem	
	- zaangażowanie uczniów/ nauczyciela/ nauczycieli	
	- oprawa muzyczna	
	- oprawa plastyczna	
	- nabyte umiejętności uczniów	
	- kształcone kompetencje kluczowe	
3.	Stopień realizacji założonych celów.	
4.	Spostrzeżenia, uwagi.	
5.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

.....

Podpis obserwującego

.....

ARKUSZ OBSERWACJI ZAJĘĆ Z WYCHOWAWCĄ

1. Imię i nazwisko nauczyciela: .....
2. Data obserwacji: .....
3. Klasa/oddział: .....

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Cele lekcji zgodne z programem wychowawczo-profilaktycznym.	
2.	Cele lekcji sformułowane w języku ucznia, uświadomione uczniom.	
3.	Stopień osiągnięcia celów lekcji.	
4.	Stosowanie różnorodnych form i metod umożliwiających integrację zespołu klasowego oraz opanowanie wiedzy, umiejętności.	
5.	Efektywność uczenia się uczniów: - rozumienie poleceń - aktywność - samodzielność - współpraca w grupie - właściwy dobór pomocy dydaktycznych.	
6.	Relacje interpersonalne: - podmiotowe traktowanie uczniów, przestrzeganie praw dziecka - stosowanie pozytywnych wzmocnień, motywowanie - sprzyjająca pracy atmosfera - zachowanie właściwej dyscypliny.	
7.	Przestrzeganie zasad bhp.	
8.	Efektywność wykorzystania czasu zajęć.	
9.	Spostrzeżenia, uwagi.	
10.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

.....

Podpis obserwującego

.....

ARKUSZ OBSERWACJI ZEBRANIA Z RODZICAMI

1. Imię i nazwisko nauczyciela: .....
2. Data obserwacji: .....
3. Klasa/oddział: .....
4. Liczba rodziców obecnych na zebraniu: .....

Cel: Sposób i efektywność prowadzenia zebrania z rodzicami.

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Przygotowanie sali.	
2.	Punktualność rozpoczęcia zebrania.	
3.	Oczekiwanie na nauczyciela w sali.	
4.	Przedstawienie rodzicom celu spotkania.	
5.	Omówienie programu zebrania.	
6.	Treści przekazywane rodzicom podczas zebrania.	
7.	Sposób komunikowania się z rodzicami.	
8.	Reakcje rodziców na przekazywane komunikaty.	
9.	Reakcje nauczyciela na komunikaty przekazywane przez rodziców.	
10.	Sposób prowadzenia ewentualnej dyskusji.	
11.	Sposób rozwiązywania ewentualnych problemów (dochodzenie do konsensusu).	
12.	Informacje o stopniu realizacji programu wychowawczo-profilaktycznego.	
13.	Omówienie aktualnej sytuacji wychowawczej klasy.	
14.	Omówienie postępów uczniów, podkreślenie ich osiągnięć.	
15.	Prowadzenie indywidualnych rozmów - stworzenie odpowiednich warunków do tego celu.	

16.	Informacje o przewidywanych ocenach półrocznych i rocznych.	
17.	Atmosfera zebrania.	
18.	Protokołowanie zebrań.	
19.	Spostrzeżenia, uwagi.	
20.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

.....

Podpis obserwującego

.....

**OBSERWACJA ZAJĘĆ W RAMACH UDZIELANIA UCZNIOM POMOCY
PSYCHOLOGICZNO-PEDAGOGICZNEJ**

5. Imię i nazwisko nauczyciela prowadzącego: .....
6. Data obserwacji: .....
7. Grupa: .....

Lp.	Przedmiot obserwacji	Wyniki obserwacji
1.	Zgodność celów z programem zajęć.	
2.	Uświadomienie uczniom celów zajęć, podanie ich w języku zrozumiałym dla ucznia.	
3.	Realizacja celów zajęć.	
4.	Właściwe rozmieszczenie poszczególnych ogniw zajęć w czasie.	
5.	Ekonomiczne i efektywne wykorzystanie czasu.	
6.	Stosowanie różnorodnych metod i form pracy z uczniem.	
7.	Wykorzystanie pomocy dydaktycznych.	
8.	Zaangażowanie uczniów.	
9.	Motywowanie uczniów, stosowanie pozytywnych wzmocnień.	
10.	Przestrzeganie zasad etyki pracy nauczyciela.	
11.	Przestrzeganie praw dziecka.	
12.	Zapewnienie bezpieczeństwa podczas zajęć, stosowanie zasad bhp.	
13.	Spostrzeżenia, uwagi.	
14.	Zalecenia.	

Podpis obserwowanego

.....

Podpis obserwującego

.....

Do wiadomości:

L. p	Imię	Nazwisko	Podpis
1.	Agata	Adamus	
2.	Anna	Bednarek	
3.	Katarzyna	Bender	
4.	Zdzisława	Bielat	
5.	Alina	Bilińska - Ciszewska	
6.	Arkadiusz	Cierpiął	
7.	Aleksandra	Dobosz	
8.	Małgorzata	Dobosz	
9.	Konrad	Dzwonkowski	
10.	Joanna	Filak	
11.	Angelika	Filip	
12.	Marek	Gajownik	
13.	Edyta	Garska	
14.	Alicja	Głowa	
15.	Agata	Hapunik	
16.	Joanna	Kądzioła	
17.	Beata	Kędzierska	
18.	Agnieszka	Kielan	
19.	Magdalena	Kieliszek	
20.	Agata	Knapik	
21.	Joanna	Knopik	
22.	Joanna	Kokot	
23.	Katarzyna	Kokot	
24.	Helena	Kowalczyk	
25.	Elżbieta	Krygier- Żyła	
26.	Jolanta	Krzypkowska	
27.	Michał	Krzypkowski	
28.	Edyta	Lara	
29.	Barbara	Lubowiecka	
30.	Barbara	Łebek	
31.	Tomasz	Maciejewski	
32.	Izabela	Majer	
33.	Zbigniew	Markowski	
34.	Elżbieta	Matysiak	
35.	Iwona	Mielczarek	
36.	Agnieszka	Modlińska	
37.	Anna	Papis	
38.	Beata	Piech	
39.	Katarzyna	Pietrzak	
40.	Anna	Powroźnik	
41.	Monika	Romańczuk	
42.	Magdalena	Sikorska	
43.	Daniel	Skowron	
44.	Dominika	Słabosz	
45.	Elżbieta	Smaga	
46.	Małgorzata	Srokosz	
47.	Jadwiga	Stengierska	

48.	Anna	Stochel	
49.	Edyta	Szala - Bartolewska	
50.	Renata	Szczygłowska	
51.	Edyta	Szeląg	
52.	Anna	Szumlińska	
53.	Paulina	Szymańska	
54.	Joanna	Trzepizur	
55.	Dorota	Wawszczak	
56.	Ewa	Wąsowicz	
57.	Anna	Wolanin	
58.	Izabela	Wrona	
59.	Anna	Wróblewska - Kaczorowska	
60.	Adam	Wrzaszczyk	
61.	Henryka	Wuczyńska	
62.	Małgorzata	Zakłada - Szettel	
63.	Agnieszka	Zmorek	